

Gezondheid en verhalen: De overtuigingskracht van narratieven en het effect van retrospectieve reflectie en transportatie in gezondheidscommunicatie

Health and storytelling: The persuasiveness of narratives and the effect of retrospective reflection and transportation in health communication

Masterscriptie

Naam student: Rachelle Hermans
Studentnummer: S4620917
Betreft: Masterscriptie
Thema: Narratieve overtuiging in
Eerste beoordelaar: gezondheidscommunicatie Dr. A.M. de Graaf

Tweede beoordelaar: Dr. M.J.A. Lamers
Inleverdatum: 14 juni 2019
Aantal woorden: 7297

Samenvatting

Verhalen zijn tegenwoordig niet alleen bedoeld als entertainment, maar worden ook steeds vaker ingezet als overtuigingsmiddel. Verschillende processen, waaronder retrospectieve reflectie en transportatie, maken dat verhalen, ofwel narratieven, een overtuigend effect kunnen bewerkstelligen. Het huidige onderzoek had naar aanleiding van twee contrasterende theorieën het doel te analyseren hoe de narratieve processen retrospectieve reflectie en transportatie zich tot elkaar verhouden. De verwachting naar aanleiding van onderzoek van Hamby, Brinberg en Daniloski (2017) was dat retrospectieve reflectie optreedt als gevolg van transportatie. De verwachting naar aanleiding van Green (2004) was juist dat transportatie optreedt als gevolg van retrospectieve reflectie. Om dit te toetsen zijn studenten blootgesteld aan een medische informatiebrochure met een narratief over de ziekte meningokokken. Hierin werd retrospectieve reflectie gemanipuleerd door middel van de gelijkenis tussen de lezer en het personage, de leeftijd en het beroep van het personage werden hiervoor aangepast. Daarnaast is met behulp van instructies geprobeerd de mate van transportatie te manipuleren, proefpersonen werd ofwel gevraagd zich in te leven in de tekst als een acteur ofwel gevraagd te zoeken naar woorden die een kind uit groep 6 niet zou begrijpen. Naar aanleiding van het narratief hebben proefpersonen de mate van retrospectieve reflectie en transportatie aangegeven en werd gekeken naar de overtuigingskracht die het narratief teweegbracht. Instructies bleken inderdaad een effect te hebben op de mate van transportatie, gelijkenis echter niet op de mate van retrospectieve reflectie. De resultaten van het huidige onderzoek ondersteunen de bevindingen van Hamby et al. (2017) en laten zien dat retrospectieve reflectie inderdaad als gevolg van transportatie optreedt. De verwachting naar aanleiding van Green (2004) kon in het huidige onderzoek noch verworpen, noch aangenomen worden. Er werden verder geen persuasieve effecten van het narratief gevonden.

Inleiding

Verhalen zijn niet weg te denken uit onze samenleving. Ouders lezen hun kinderen voor uit talrijke boeken, we volgen het verhaal van een samengesteld Amerikaans gezin in de serie *Modern Family* en we leven allemaal mee wanneer een 2-jarige Spaanse peuter in een diepe put valt. We zoeken zelf actief naar verhalen, bijvoorbeeld in een boekenwinkel of op Netflix. Maar ook tijdens onze dagelijkse activiteiten komen we ermee in aanraking; namelijk tijdens het scrollen op sociale media en in reclames op televisie. Verhalen, ofwel narratieven, worden de laatste jaren steeds meer gezien als overtuigingsinstrument, een mogelijkheid tot het beïnvloeden van ontvangers. Traditionele reclames, maar ook teksten in folders of op websites spelen hier steeds vaker op in en worden verhalend gepresenteerd, met als doel de ontvanger te beïnvloeden.

In narratieve communicatie treden processen als retrospectieve reflectie en transportatie op, die ervoor zorgen dat narratieven een persuasief effect teweegbrengen (Moyer-Gusé & Nabi, 2010). Retrospectieve reflectie is een proces waarin de ontvanger herinneringen ophaalt die getriggerd worden door het verhaal (Hamby et al., 2017). Transportatie wordt gezien als het opgaan in een boek of verzonken zijn in een spannende film, het zorgt ervoor dat je jezelf tijdelijk verliest in het narratief (Green & Brock, 2000). Uit onderzoek van Hamby et al. (2017) bleken deze beide processen met elkaar samen te hangen. Het huidige onderzoek heeft als doel meer inzicht te verschaffen in de samenhang tussen retrospectieve reflectie en transportatie.

Processen als retrospectieve reflectie en transportatie verminderen het optreden van weerstand tegen de overtuigende boodschap in het narratief. Dit zorgt ervoor dat narratieven overtuigend kunnen zijn en een verandering teweeg kunnen brengen wat betreft de overtuigingen, attitude, intentie en zelfs het gedrag van de ontvanger (Moyer-Gusé, 2008; Nan, Futerfas, & Ma, 2017; Slater & Rouner, 2002). Er wordt steeds vaker onderzoek gedaan naar de effecten van narratieven in gezondheidscommunicatie. Uit onderzoek van onder andere Das, Nobbe en Oliver (2017), Moyer-Gusé en Nabi (2010) en Murphy, Frank, Chatterjee en Baezconde-Garbanati (2013) blijkt dat de overtuigingskracht van een gezondheidsboodschap toeneemt door het gebruik van narratieven. Zo kan gewenst gezondheidsgedrag gestimuleerd worden door middel van het inzetten van narratieven. Het huidige onderzoek poogt aan te tonen via welke processen deze overtuigingskracht precies ontstaat, zodat gezondheidsboodschappen kunnen worden aangepast en zo effectief mogelijk ingezet kunnen worden.

De verhouding die de narratieve processen retrospectieve reflectie en transportatie tot elkaar hebben en de mate waarin deze processen in gezondheidscommunicatie overtuiging

teweegbrengen worden in het huidige onderzoek geanalyseerd. In het theoretisch kader zullen allereerst de processen retrospectieve reflectie en transportatie nader uiteengezet worden, waarna de hypothesen van het onderzoek worden geformuleerd en toegelicht. Daarnaast zal ook worden ingegaan op identificatie als controlevariabele om uit te sluiten dat dit narratieve proces onbedoelde effecten heeft in het onderzoek. In het verdere verloop van dit onderzoek worden methodologische keuzes met betrekking tot het experiment besproken. Vervolgens zullen de resultaten gepresenteerd worden en zullen deze worden besproken in de conclusie. Tenslotte worden limitaties van het onderzoek besproken en zullen suggesties voor vervolgonderzoek worden gedaan.

Retrospectieve reflectie

Het begrip retrospectieve reflectie is recentelijk geïntroduceerd in onderzoek van Hamby et al. (2017) als mechanisme in narratieve overtuiging. Retrospectieve reflectie is het ophalen van herinneringen die worden getriggerd door herkenning van personen of gebeurtenissen in het narratief. Tijdens het proces van retrospectieve reflectie wordt er een brug geslagen tussen de narratieve wereld en de eigen, echte wereld doordat de herinneringen van de ontvanger gelinkt worden aan de gebeurtenissen in het narratief (Hamby et al., 2017). Middels retrospectieve reflectie maakt de ontvanger de narratieve wereld congruent met het eigen leven. Er wordt dus gepoogd overeenstemming te bereiken tussen de verhalenwereld en het echte leven en gebeurtenissen uit het verhaal te vertalen naar gebeurtenissen uit het eigen leven (Mick & Buhl, 1992).

Hoewel de term retrospectieve reflectie pas recentelijk geïntroduceerd is, zijn in eerdere onderzoeken al concepten aangedragen die overeenkomsten met retrospectieve reflectie vertonen, namelijk *personal resonance* (e.g. Larsen & László, 1990; Seilman & Larsen, 1989) en *self-referencing* (e.g. De Graaf, 2014; Debevec & Romeo, 1992). Personal resonance wordt gedefinieerd als het persoonlijk relevant en betekenisvol ervaren van literatuur, waardoor de gelezen tekst persoonlijke emotionele meeleving oproept bij de ontvanger (Seilman & Larsen, 1989). Anders dan bij retrospectieve reflectie beperkt het begrip personal resonance zich tot geschreven literatuur; andere narratieven zoals films en series maar ook verhalen in bijvoorbeeld tijdschriften of kinderboeken lijken volgens Larsen en László (1990) geen personal resonance op te roepen. Dit maakt personal resonance een wezenlijk ander proces dan retrospectieve reflectie.

Wanneer self-referencing optreedt, betreft de ontvanger de informatie uit het narratief op zichzelf (Burnkrant & Unnava, 1995). Wanneer de informatie uit het narratief persoonlijk

relevant is voor de ontvanger, wordt deze verwerkt via eigen herinneringen, om zo betekenis te geven aan de nieuwe informatie in overeenstemming met die herinneringen (Debevec & Romeo, 1992). Onderzoek laat zien dat self-referencing een positief effect heeft op het verwerken van informatie. Informatie die door middel van self-referencing verwerkt wordt, wordt door de ontvanger namelijk gemakkelijker geleerd en herinnerd dan informatie die niet door middel van self-referencing verwerkt wordt (Bower & Gilligan, 1979; Debevec & Romeo, 1992; Kendzierski, 1980). Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar overtuigingskracht en self-referencing in niet-narratieve context. Burnkrant en Unnava (1989) tonen in hun onderzoek aan dat self-referencing een hoge mate van elaboratie teweegbrengt. Dit houdt in dat de argumenten in de boodschap zorgvuldig verwerkt worden. Dit zal er waarschijnlijk toe leiden dat de boodschap overtuigender is, mits de argumenten in de boodschap sterk zijn (Burnkrant & Unnava, 1989; Petty & Cacioppo, 1981; Petty & Cacioppo, 1986). Daarnaast is door Debevec en Romeo (1992) aangetoond, dat ontvangers een positievere attitude ontwikkelen wanneer self-referencing naar aanleiding van een advertentie optreedt, dan wanneer de ontvanger de advertentie niet op zichzelf kan betrekken. Self-referencing blijkt dus een positief effect te hebben op de attitude van de ontvanger en het overtuigend zijn van de boodschap.

In het huidige onderzoek zal het begrip retrospectieve reflectie aan worden gehouden. Wel wordt hierbij rekening gehouden met onderzoeken betreffende self-referencing, omdat beide begrippen sterke overeenkomsten vertonen. Door deze sterke overeenkomsten wordt ervan uit gegaan dat de resultaten van onderzoeken naar self-referencing gelijk zijn voor retrospectieve reflectie. Hoewel op het onderzoek van Hamby et al. (2017) na alle onderzoeken in dit deelhoofdstuk betrekking hebben op self-referencing, wordt in het huidige onderzoek de term retrospectieve reflectie gebruikt. Het begrip personal resonance wordt in tegenstelling tot self-referencing niet meegenomen in het verdere verloop van het huidige onderzoek. Hoewel de definitie van personal resonance overeenkomsten met retrospectieve reflectie vertoont, zorgt de beperking tot geschreven literaire werken ervoor dat het begrip niet bruikbaar is voor het huidige onderzoek.

Verschillende onderzoeken tonen aan dat retrospectieve reflectie in narratieven een persuasief effect heeft. Zo toont onderzoek van Chen, Bell en Taylor (2016) aan dat retrospectieve reflectie ertoe leidt dat de overtuigingen van de ontvanger conform het narratief, een gezondheidsboodschap betreffende cafeïne, bijgesteld worden. Het bijstellen van overtuigingen wordt gezien als positieve uitgangspositie voor overtuiging. Een soortgelijk effect werd gevonden door De Graaf (2014). Uit dit onderzoek in medische context blijkt dat gelijkenis met het personage in het narratief meer retrospectieve reflectie teweegbrengt en

ervoor zorgt dat de overtuigingen van de ontvanger zich voegen naar het narratief. Gelijkenis werd in dit onderzoek gemanipuleerd door het personage in meer of mindere mate te laten lijken op de proefpersonen (De Graaf, 2014). Proefpersonen werden blootgesteld aan een narratief over een studente die gediagnostiseerd wordt met kanker. Proefpersonen die toe werden gedeeld aan de conditie met een hoge mate van gelijkenis gaven aan het risico van kanker hoger in te schatten en achtten zichzelf beter in staat om te gaan met de symptomen van kanker. Onderzoek van Hamby et al. (2017) laat zien dat retrospectieve reflectie een positief effect op de attitude van de ontvanger heeft. Onderzoek van Dunlop, Wakefield en Kashima (2010) toont verder aan dat retrospectieve reflectie een positief effect op de intentie van de ontvanger heeft. Retrospectieve reflectie bleek ervoor te zorgen dat proefpersonen eerder geneigd waren te stoppen met roken na het lezen van het narratief.

Uit onderzoek van Hamby et al. (2017) blijkt dat transportatie gezien kan worden als voorspeller voor het optreden van retrospectieve reflectie en dat retrospectieve reflectie vervolgens de attitude van ontvangers voorspelt. In een experiment werden proefpersonen blootgesteld aan een narratief waarin de ervaring van een individu met een fictief product werd beschreven. Na het lezen van het narratief werden de mate van retrospectieve reflectie en transportatie die proefpersonen ervoeren en de attitude over het product bevraagd. De resultaten lieten zien dat transportatie geen directe voorspeller van attitude is, maar dat retrospectieve reflectie de relatie tussen transportatie en de attitude van ontvangers medieerde. Retrospectieve reflectie treedt volgens het onderzoek van Hamby et al. (2017) dus op als gevolg van het optreden van transportatie.

Transportatie

Transportatie is een mentaal proces waarin ontvangers een hoge mate van betrokkenheid en verbinding met het verhaal ervaren (Green & Brock, 2000). Emotionele reacties, mentale verbeelding en verlies van toegang tot informatie uit de werkelijkheid zijn componenten van transportatie (Green & Brock, 2000). Tijdens transportatie wordt de eigen realiteit tijdelijk achtergelaten en ingeruild voor de realiteit van het verhaal. Dit kan zowel fysiek gebeuren, bijvoorbeeld wanneer de ontvanger niet doorheeft dat hem of haar iets wordt gevraagd, als ook psychologisch, bijvoorbeeld wanneer de ontvanger de wereld om zich heen compleet vergeet en zichzelf verliest in het narratief (Green, Brock, & Kaufman, 2004). Volgens Green en Brock (2000) kan transportatie zowel bij fictie als ook bij non-fictie optreden en is het optreden van transportatie niet beperkt tot geschreven materiaal. Niet alleen lezers, maar ook luisteraars,

kijkers of andere ontvangers van narratieve informatie kunnen getransporteerd worden in een narratief.

Hoewel het begrip transportatie veelal gebruikt wordt om het proces van opgaan in een narratief te beschrijven, worden de termen *absorption* (e.g. Graesser, 1981 in Slater & Rouner, 2002) en *narrative engagement* (e.g. Busselle & Bilandzic, 2008; Busselle & Bilandzic, 2009) ook wel gebruikt. Slater en Rouner (2002) stellen dat “narrative engagement, absorption en transportatie drie termen zijn die door verschillende onderzoekers worden gebruikt om hetzelfde fenomeen te beschrijven. Elk concept is de mate waarin een ontvanger cognitief en affectief betrokken is bij het verhaal” (p. 179). Het huidige onderzoek zal de term transportatie aanhouden, maar wel rekening houden met onderzoeken betreffende de concepten narrative engagement en absorption. Green et al. (2004) vermoedden dat de overtuigingskracht van transportatie het gevolg is van drie zaken. Ten eerste verwachtten ze dat de ontvanger door de transportatie in het verhaal niet of in mindere mate in staat is tot het produceren van tegenargumenten. Daarnaast zorgt de transportatie ervoor dat het narratief als realistisch en plausibel wordt ervaren, waardoor de attitude van de ontvanger mogelijk eerder wordt aangepast. Een laatste verklaring die wordt aangedragen, is dat transportatie leidt tot identificatie met het personage in het verhaal (Green et al., 2004).

Onderzoeken wijzen veelvuldig uit, dat transportatie persuasieve effecten bewerkstelligt. Zo blijkt uit onderzoek van Green en Brock (2000) dat transportatie een vermindering in negatieve gedachten betreffende het narratief veroorzaakt. Bovendien stelt de ontvanger zijn overtuigingen bij in lijn met het narratief als gevolg van de transportatie. Transportatie werd in dit onderzoek succesvol gemanipuleerd door proefpersonen voorafgaand aan het lezen van de tekst een instructie te geven. Hoge transportatie werd gemanipuleerd door de ‘theater instructie’ waarin proefpersonen werd gevraagd zichzelf in de tekst in te leven zoals een acteur dat zou doen wanneer hij een rol speelt. Lage transportatie werd gemanipuleerd door de ‘fourth grade instructie’ waarin proefpersonen moesten zoeken naar woorden die een kind uit de fourth grade (groep 6 in Nederland) niet zou begrijpen (Green & Brock, 2000).

Onderzoek van Green (2004) en de meta-analyse van Van Laer, De Ruyter, Visconti en Wetzels (2014), bevestigen de effecten die gevonden werden in het onderzoek van Green & Brock (2000). Zij toonden aan dat transportatie ertoe leidt dat overtuigingen van ontvangers in lijn met het narratief worden beïnvloed. Daarnaast blijkt dat transportatie samenhangt met veranderingen in de kennis, attitude, intentie en zelfs het gedrag van ontvangers van narratieven in medische context (Murphy et al., 2013). Onderzoek toont daarnaast aan dat transportatie eerder optreedt bij narratieven die als realistisch worden ervaren dan bij narratieven die minder

realistisch werden gevonden (Green, 2004) en dat identificatie met de personages een hogere mate van transportatie teweegbrengt dan wanneer de ontvanger zich niet met het personage kan identificeren (Van Laer et al., 2014).

Uit onderzoek van Green (2004) blijkt dat persoonlijke ervaring effect heeft op de mate van transportatie. In een experiment werd een narratieve tekst getoond aan proefpersonen; een verhaal over een homoseksuele man die bij een reünie van zijn studentenvereniging wordt geconfronteerd met homofobie. De resultaten lieten zien dat proefpersonen die reeds ervaring of kennis hadden betreffende het thema van het narratief in hogere mate getransporteerd werden dan proefpersonen bij wie dit niet het geval was. Proefpersonen die zelf deel uitmaakten van een studievereniging werden meer getransporteerd dan proefpersonen die geen lid waren van een studentenvereniging, hetgeen aantoont dat eigen ervaringen ertoe leiden dat de transportatie wordt verhoogd. Doordat proefpersonen het verhaal op zichzelf konden betrekken, steeg dus de mate van transportatie. Dit onderzoek suggereert dat retrospectieve reflectie niet optreedt als gevolg van transportatie, zoals eerder aangetoond in onderzoek van Hamby et al. (2017), maar juist dat transportatie mogelijk wordt beïnvloed door en optreedt als gevolg van retrospectieve reflectie. Op grond van deze tegenstrijdigheid kan de vraag gesteld worden hoe de processen retrospectieve reflectie en transportatie zich nu werkelijk tot elkaar verhouden.

Hypotheses

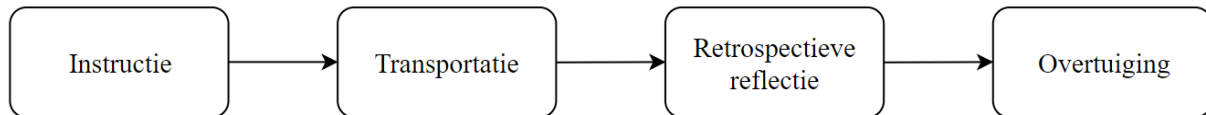
Het huidige onderzoek poogt de relatie tussen de processen retrospectieve reflectie en transportatie te analyseren. Hiervoor zijn twee sets hypotheses opgesteld. Naar aanleiding van eerder onderzoek (Green, 2004; Hamby et al., 2017) zouden beide sets correct kunnen zijn. Om dit te toetsen worden proefpersonen blootgesteld aan een medisch narratief waarin de mate van retrospectieve reflectie wordt gemanipuleerd door middel van gelijkenis tussen de ontvanger en het personage conform De Graaf (2014) en transportatie gemanipuleerd wordt met instructies conform Green en Brock (2000).

De eerste set hypotheses stelt een verwachting conform het onderzoek van Hamby et al. (2017), waaruit bleek dat retrospectieve reflectie optreedt als gevolg van transportatie en de relatie naar overtuiging medieert. Op grond van deze bevindingen stelt het huidige onderzoek de volgende hypotheses:

- H1a Proefpersonen die aan de acteursinstructie zijn blootgesteld ervaren een hogere mate van transportatie dan proefpersonen die aan de groep 6-instructie zijn blootgesteld.
- H1b Instructies hebben een indirect effect via transportatie op retrospectieve reflectie.

H1c Transportatie heeft een indirect effect via retrospectieve reflectie op de mate van overtuiging.

Een schematische weergave van deze hypothese is opgenomen in figuur 1.

Figuur 1 - Schematische weergave H1

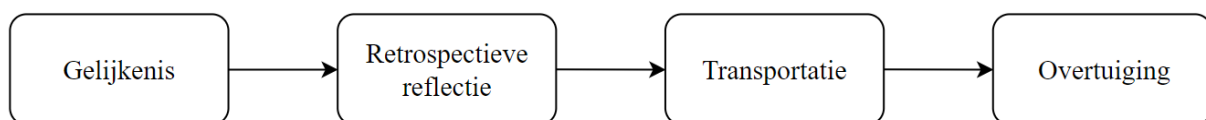
De tweede set hypotheses stelt een verwachting naar aanleiding van het onderzoek van Green (2004), waaruit afgeleid kan worden dat de mate van transportatie juist afhankelijk is van retrospectieve reflectie. Op grond van deze bevindingen stelt het huidige onderzoek de volgende hypotheses:

H2a Proefpersonen die aan de conditie met een hoge mate van gelijkenis zijn blootgesteld ervaren een hogere mate van retrospectieve reflectie dan proefpersonen die aan de conditie met een lage mate van gelijkenis zijn blootgesteld.

H2b De mate van gelijkenis heeft een indirect effect via retrospectieve reflectie op transportatie.

H2c Retrospectieve reflectie heeft een indirect effect via transportatie op de mate van overtuiging.

Een schematische weergave van deze hypothese is opgenomen in figuur 2.

Figuur 2 - Schematische weergave H2

Het doel van het huidige onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de processen retrospectieve reflectie en transportatie in narratieve overtuiging, specifiek in narratieve gezondheidsboodschappen. Er wordt daarom geprobeerd beide processen te manipuleren om te toetsen of transportatie retrospectieve reflectie beïnvloedt (H1) of andersom (H2). Mogelijk worden beide hypotheses bevestigd, aangezien de processen elkaar ook wederzijds kunnen beïnvloeden. Verder zal identificatie mee worden genomen als controlevariabele om er zeker van te zijn dat dit narratieve proces niet onverwacht de resultaten beïnvloedt. Hiermee zet het

huidige onderzoek een nieuwe stap in het verkrijgen van inzicht over narratieve overtuiging en retrospectieve reflectie en transportatie in het bijzonder. De resultaten uit het huidige onderzoek kunnen vervolgens worden toegepast op het maken van persuasieve boodschappen, zo ook gezondheidsboodschappen. Zo kan gewenst gezondheidsgedrag, zoals stoppen met roken of gezond eten mogelijk op effectieve manier worden aangemoedigd. Het is van belang een zo goed mogelijke boodschap te creëren wanneer het gaat om gezondheidscommunicatie. Mogelijk kan het huidige onderzoek hieraan bijdragen.

Identificatie

Identificatie is de mate waarin we in staat zijn ons te verplaatsen in en te identificeren met een bepaald personage. Dit zorgt ervoor dat we onze eigen identiteit achterlaten en die van het personage tijdelijk overnemen waarbij we ook de gevoelens van het personage overnemen (Cohen, 2001; Hoeken & Sinkeldam, 2014; Oatley, 1994).

Zoals hierboven beschreven zal identificatie in het huidige onderzoek uitsluitend als controlevariabele mee worden genomen. Identificatie blijkt namelijk een proces te zijn dat net als retrospectieve reflectie en transportatie betrokken is bij narratieve overtuiging (Hoeken & Sinkeldam, 2014). Green et al. (2004) verwachtte al dat transportatie mogelijk wordt beïnvloed door identificatie met het personage, deze verwachting werd bevestigd door onderzoek van Van Laer et al. (2014). Om uit te sluiten dat de resultaten veroorzaakt worden door identificatie, zal dit concept dus ook mee worden genomen in het huidige onderzoek.

Methode

Om de hypothesen van dit onderzoek te toetsen, is een experiment uitgevoerd onder studenten. Het doel van het huidige onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de processen retrospectieve reflectie en transportatie in narratieve overtuiging. In dit hoofdstuk wordt besproken hoe het experiment eruit heeft gezien en welke methodologische keuzes gemaakt zijn.

Materiaal

De studie heeft gebruik gemaakt van een fictief, geschreven narratief in een medische informatiebrochure. In het narratief wordt het verhaal van Renée verteld, zij lijdt aan een meningokokken infectie. Allereerst wordt beschreven hoe de eerste symptomen, hoofdpijn en

koorts, opkomen en doen denken aan een griep. De symptomen houden echter aan en een aantal dagen later wordt Renée met spoed naar het ziekenhuis gebracht. Er wordt beschreven hoe de ziekte geconstateerd wordt en dat Renée na twee maanden weer naar huis kan. Het verhaal sluit af met de concentratieproblemen en epileptische aanvallen die Renée aan de ziekte over heeft gehouden en de lezers wordt medegedeeld dat het mogelijk is je tegen meningokokken in te laten enten. De tekst is realistisch geschreven in een hij/zij perspectief. Er is gekozen voor dit neutrale perspectief om geen identificatie te triggeren. Er kunnen in totaal vier versies onderscheiden worden op grond van manipulatie van retrospectieve reflectie en manipulatie van transportatie. Er is gebruik gemaakt van twee verschillende narratieven en voorafgaand aan deze narratieven wordt de proefpersonen een van de twee mogelijke instructies gegeven. In totaal ontstaan zo vier condities waaraan proefpersonen blootgesteld konden worden.

In het narratief is de persoon van wie het verhaal afkomstig is gemanipuleerd om zo een verschil in retrospectieve reflectie teweeg te brengen. Retrospectieve reflectie werd gemanipuleerd op basis van de mate van gelijkenis van de persoon over wie het verhaal gaat ten opzichte van de respondenten (De Graaf, 2014). In de versie waarin de mate van gelijkenis hoog is, is het personage een jonge vrouw die een universitaire studie volgt. In de andere versie betreft het een oudere vrouw die werkzaam is als administratief medewerkster. Er is gekozen voor een jonge vrouw in de versie die een hoge mate van gelijkenis teweegbrengt, omdat het onderzoek onder studenten werd afgenomen. Hierdoor zal de ‘medestudent’ die in het verhaal beschreven wordt waarschijnlijk eigen relevante herinneringen oproepen en zo retrospectieve reflectie teweegbrengen. Daarnaast is ervoor gekozen een oudere vrouw als personage te nemen voor de andere versie, zodat dit personage minder herinneringen oproept en dus minder retrospectieve reflectie teweegbrengt (De Graaf, 2014). De beide versies van het gebruikte narratief zijn opgenomen in bijlage 1.

Om de mate van transportatie te manipuleren kregen proefpersonen voorafgaand aan het lezen van het narratief instructies. Deze zijn gebaseerd op eerder onderzoek van Green en Brock (2000). Conditie 1 is de acteursinstructie, waarin proefpersonen werd gevraagd zichzelf in het personage te verdiepen zoals een acteur dat zou doen wanneer hij een rol moet spelen. Het doel van deze manipulatie is een hoge mate van transportatie teweeg te brengen aangezien proefpersonen waarschijnlijk in hoge mate op zullen gaan in het verhaal. Lage transportatie werd gemanipuleerd door de groep 6-instructie. Hierin werd proefpersonen gevraagd zich te focussen op het zoeken van woorden die door iemand uit groep 6 wellicht niet worden begrepen. Deze taak zorgt voor lagere transportatie, omdat het een afleiding biedt, maar niet afleidt van de tekst en de inhoud van het narratief (Green & Brock, 2000).

Proefpersonen

Zoals in de vorige paragraaf al besproken is, is het onderzoek uitgevoerd onder studenten. Deze keuze is gemaakt, omdat studenten relatief gemakkelijk bereikbaar zijn en het materiaal goed op deze keuze in kon spelen bij het manipuleren van gelijkenis.

In totaal hebben 206 proefpersonen het onderzoek gestart, waarvan 138 proefpersonen het onderzoek ook daadwerkelijk volledig hebben ingevuld. Van deze 138 mensen spraken drie proefpersonen een andere taal dan Nederlands als moedertaal en zijn om die reden van het onderzoek uitgesloten. Dit is gedaan om zeker te weten dat er geen sprake was van een taalbarrière tijdens het lezen van het narratief. Daarnaast zijn er drie proefpersonen uitgesloten die momenteel niet studeren en één proefpersoon die geen universitaire studie volgt. Hiervoor is gekozen om de mate van de gelijkenis met het personage in stand te houden. Ten slotte zijn drie respondenten uitgesloten, omdat zij aan hadden gegeven in aanraking te zijn gekomen met de ziekte in het narratief, meningokokken. Deze proefpersonen zijn uitgesloten zodat de proefpersonen van het onderzoek geen voorkennis betreffende de ziekte hadden.

In totaal zijn er dus 128 proefpersonen meegenomen in de analyses van het huidige onderzoek. Gezien proefpersonen met een niet-Nederlandse nationaliteit zijn uitgesloten, waren alle proefpersonen Nederlands. De leeftijd van deze proefpersonen varieerde tussen 18 en 26 jaar. De gemiddelde leeftijd was 20.70 ($SD = 2.07$). Uit een eenweg univariate variantieanalyse voor leeftijd met als factor versie van de vragenlijst bleek geen significant hoofdeffect van de versie te bestaan ($F(3, 124) = 1.94, p = .126$). De leeftijd is dus gelijk over de versies verdeeld.

Onder de proefpersonen waren 34 mannen (26.6%) en 94 vrouwen (73.4%). Uit een χ^2 -toets tussen geslacht en versie van de vragenlijst bleek geen verband te bestaan ($\chi^2(3) = 1.20, p = .752$). Het geslacht is dus gelijk over de versies verdeeld.

Alle proefpersonen volgden op het moment van afname van het onderzoek een universitaire opleiding aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Het grootste aandeel van de proefpersonen, namelijk 43.0%, studeerde aan de Faculteit der Letteren. Er waren geen proefpersonen die aan de Medische Faculteit studeerden, deze studenten zijn niet benaderd vanwege mogelijke voorkennis over meningokokken. Uit een χ^2 -toets tussen de faculteit waar de proefpersonen aan studeren en de versie van de vragenlijst bleek geen verband te bestaan ($\chi^2(15) = 12.16, p = .667$). De faculteit is dus gelijk over de versies verdeeld.

Onderzoeksontwerp

Er werd gebruik gemaakt van een 2 (gelijkenis: hoge gelijkenis, lage gelijkenis) x 2 (instructie: acteursinstructie, groep 6-instructie) tussen-proefpersoon ontwerp.

Er zijn in totaal 4 verschillende condities waarin de gelezen tekst in twee verschillende versies voorkomt. Elke proefpersoon is slechts aan één conditie blootgesteld.

Instrumentatie

In het onderzoek werd gekeken naar de mate van retrospectieve reflectie en transportatie naar aanleiding van het lezen van een narratief in een medische informatiebrochure. Ter controle werd ook gemeten hoe de identificatie van de proefpersonen was. Verder is er gekeken naar de mate waarin de tekst als overtuigend werd gezien.

Na het lezen van het narratief werd de proefpersonen allereerst gevraagd naar hun gedragsovertuigingen, attitude en intentie betreffende het vaccineren tegen meningokokken. Gedragsovertuigingen zijn gemeten aan de hand van twee 7-punts Likert-schalen; “Als ik mij laat inenten tegen meningokokken, dan zal ik geen meningokokken krijgen” (onwaarschijnlijk – waarschijnlijk) en - “Als ik geen meningokokken krijg, dan is dat” (slecht – goed). De attitude is gemeten aan de hand van drie 7-punts semantische differentialen; “Als ik mij laat inenten tegen meningokokken, dan is dat...” (bijvoorbeeld goed – slecht). De betrouwbaarheid van Attitude bestaande uit drie items was goed: $\alpha = .88$. De intentie is gemeten aan de hand van drie 7-punts Likert-schalen; bijvoorbeeld “Ik ben van plan mij te laten inenten tegen meningokokken” (zeker niet – zeker wel). De betrouwbaarheid van Intentie bestaande uit drie items was goed: $\alpha = .81$. Bovenstaande stellingen zijn gebaseerd op onderzoek van Fishbein en Ajzen (2010) en zijn opgenomen in bijlage 2.

De variabele retrospectieve reflectie werd gemeten middels vier 7-punts Likert-schalen gebaseerd op Dunlop et al. (2010); bijvoorbeeld “Tijdens het lezen betrok ik het verhaal op mezelf” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens). De betrouwbaarheid van Retrospectieve reflectie bestaande uit vier items was adequaat: $\alpha = .74$. De variabele transportatie werd gemeten middels vier 7-punts Likert-schalen gebaseerd op Green en Brock (2000); bijvoorbeeld “Het verhaal raakte me” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens). De betrouwbaarheid van Transportatie bestaande uit vier items was matig: $\alpha = .69$. Voor de beknoptheid van de rapportage van de schalen is ervoor gekozen geen van de items te verwijderen. De variabele identificatie werd gemeten middels drie 7-punts Likert-schalen gebaseerd op Cohen (2001). De

betrouwbaarheid van het oordeel van het standpunt bestaande uit drie items was adequaat: $\alpha = .74$. De vragen zijn opgenomen in bijlage 2.

Ter controle van de manipulatie van de mate van gelijkheid zullen drie vragen worden gesteld gebaseerd op McCroskey, McCroskey en Richmond (2006) aan de hand van 7-punts Likert-schalen; bijvoorbeeld “De achtergrond van deze persoon lijkt op die van mij” (helemaal niet – helemaal wel). De betrouwbaarheid van Gepercipieerde gelijkheid bestaande uit drie items was adequaat: $\alpha = .79$. De vragen zijn opgenomen in bijlage 2.

Aan het eind van de vragenlijst zijn nog enkele demografische gegevens van de proefpersonen bevraagd, namelijk de leeftijd, het geslacht en de faculteit waaraan proefpersonen studeerden.

Procedure

De afname van de vragenlijsten heeft online middels enquêteplatform Qualtrics plaatsgevonden. Proefpersonen werden geworven in Nijmegen op de Radboud Universiteit en gevraagd een online vragenlijst in te vullen. Proefpersonen dienden de vragenlijst individueel in te vullen. Na sluiting van de vragenlijst is onder de deelnemers een cadeaubon van Bol.com ter waarde van €15 verloot. Er is gekozen voor een online afname van het onderzoek zodat gemonitord kon worden of proefpersonen het narratief gelezen hebben. Proefpersonen dienden de vragenlijst individueel in te vullen. De afname van de vragenlijsten duurde gemiddeld circa 8 minuten.

Voorafgaand aan de vragenlijst stond een inleidende tekst, waarin onder andere de voorwaarden voor deelname aan het onderzoek stonden. Na deze inleiding volgde ook de instructietekst voor de manipulatie van transportatie. Hierna konden proefpersonen het narratief lezen.

Het onderzoek voldeed aan de ethische toetsing van de Radboud Universiteit Nijmegen zoals getoetst bij het inleveren van het onderzoeksvoorstel.

Statistische toetsing

De statistische toetsen die zijn gebruikt om de hypothesen te toetsen zijn tweeweg univariate variantieanalyses en mediatie-analyses met behulp van de causal steps approach van Baron en Kenny (1986).

Resultaten

In deze paragraaf worden de belangrijkste resultaten van het uitgevoerde experiment besproken. De besprekingen van de resultaten zullen plaatsvinden aan de hand van de hypothesen.

Manipulatiecheck gelijkenis

Uit een tweeweg univariate variantieanalyse voor gepercipieerde gelijkenis bleek er een significant hoofdeffect te bestaan van de mate van gelijkenis ($F(1, 124) = 16.90, p < .001, \eta^2 = .120$). De mate van gepercipieerde gelijkenis bleek significant hoger voor de hoge mate van gelijkenis ($M = 3.47, SD = 1.48$) dan voor de lage mate van gelijkenis ($M = 2.51, SD = 1.15$). De mate van gelijkenis blijkt dus een effect te hebben op de gepercipieerde gelijkenis van de proefpersonen, waaruit kan worden opgemaakt dat de manipulatie voor retrospectieve reflectie succesvol was.

Er bleek verder geen significant hoofdeffect te bestaan van de instructie ($F(1, 124) = 2.79, p = .098$). Tevens bleek er geen significant interactie-effect te bestaan voor gelijkenis tussen de mate van gelijkenis en de instructie ($F(1, 124) < 1$).

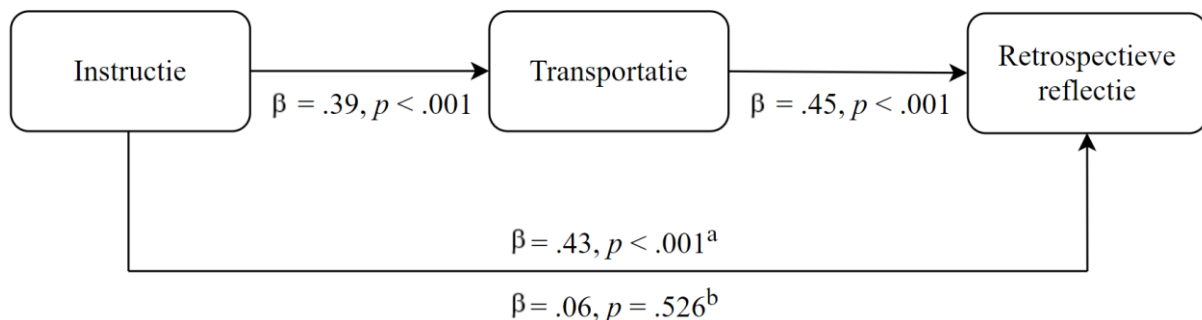
Hypothese 1

Als stap 1 van de causal steps approach en om hypothese 1a te toetsen is een tweeweg univariate variantieanalyse uitgevoerd. Instructies bleken een significant hoofdeffect te hebben op de mate van transportatie ($F(1, 124) = 22.57, p < .001, \eta^2 = .154$). De mate van transportatie bleek significant hoger voor de acteursinstructie ($M = 4.43, SD = .92$) dan voor de groep 6-instructie ($M = 3.53, SD = 1.23$), dit bevestigt hypothese 1a. Bovendien bevestigt dit effect dat de manipulatie van transportatie succesvol was. Er bleek verder geen significant hoofdeffect te bestaan van de mate van gelijkenis ($F(1, 124) < 1$). Tevens bleek er geen significant interactie-effect te bestaan voor gelijkenis tussen de mate van gelijkenis en de instructie ($F(1, 124) = 1.57, p = .213$).

Om hypothese 1b te toetsen is een mediatie-analyse uitgevoerd volgens de causal steps approach. Nadat in stap 1 bevestigd werd dat instructies een significant effect hebben op de mate van transportatie (H1a), is middels een lineaire regressie het effect van transportatie op retrospectieve reflectie getoetst als stap 2. De mate van retrospectieve reflectie bleek voor 20% te verklaren door transportatie ($F(1, 126) = 31.55, p < .001$). Transportatie bleek een significante voorspeller voor retrospectieve reflectie ($\beta = .45, p < .001$). Doordat stap 1 en 2 significant zijn, kon een multiple regressie worden uitgevoerd voor het toetsen van hypothese

1b als stap 3. Uit deze regressie bleek dat transportatie optreedt als mediator tussen de instructies en retrospectieve reflectie in lijn met hypothese 1b ($F(2, 125) = 15.90, p < .001$). Dit effect wordt geïllustreerd in figuur 3.

Om hypothese 1c te toetsen zijn tweeweg univariate variantieanalyses en lineaire regressies uitgevoerd. Uit een tweeweg univariate variantieanalyse voor overtuigingen bleken er geen significante hoofdeffecten te bestaan van de instructie ($F(1, 124) < 1$) of de mate van gelijkenis ($F(1, 124) = 1.54, p = .217$). Ook het interactie-effect bleek niet significant ($F(1, 124) < 1$). Verder bleken er uit een tweeweg univariate variantieanalyse voor attitude geen significante hoofdeffecten te bestaan van de instructies ($F(1, 124) < 1$) of de mate van gelijkenis ($F(1, 124) = .75, p = .389$). Ook het interactie-effect bleek niet significant ($F(1, 124) < 1$). Daarnaast bleken er uit een tweeweg univariate variantieanalyse geen significante hoofdeffecten voor intentie te bestaan van de instructie ($F(1, 124) < 1$) of de mate van gelijkenis ($F(1, 124) < 1$). De instructie bleek dus geen effect te hebben op de mate van overtuiging. Ook het interactie-effect bleek niet significant ($F(1, 124) < 1$). Verder zijn lineaire regressies uitgevoerd voor de samenhang tussen zowel transportatie als ook retrospectieve regressie op de overtuigingen, attitude en intentie. Geen van deze regressies bleek significant te zijn (p -waarde varieerde tussen .167 en .486). Ook transportatie en retrospectieve reflectie bleken dus geen effect te hebben op de mate van overtuiging, waardoor hypothese 1c wordt verworpen.

Figuur 3 - Grafische weergave H1b

^a regressie van instructie naar retrospectieve reflectie zonder transportatie

^b regressie van instructie naar retrospectieve reflectie met transportatie

Hypothese 2

Als stap 1 van de causal steps approach en om hypothese 2a te toetsen is een tweeweg univariate variantieanalyse uitgevoerd. Gelijkenis bleek geen significant hoofdeffect te hebben op de mate

van retrospectieve reflectie ($F(1, 124) < 1$). Gelijkenis heeft geen effect op de mate van retrospectieve reflectie, waardoor hypothese 2a wordt verworpen.

Een effect van gelijkenis op retrospectieve reflectie is een voorwaarde voor het toetsen van stap 2 en stap 3 en het optreden van retrospectieve reflectie als mediator op transportatie. Aangezien aan deze voorwaarde niet is voldaan, kon hypothese 2b niet getoetst worden.

Om hypothese 2c te toetsen zijn tweeweg univariate variantieanalyses en lineaire regressies uitgevoerd. Uit een tweeweg univariate variantieanalyse voor overtuigingen bleken er geen significante hoofdeffecten te bestaan van de mate van gelijkenis ($F(1, 124) = 1.54, p = .217$) of de instructie ($F(1, 124) < 1$). Ook het interactie-effect bleek niet significant ($F(1, 124) < 1$). Verder bleken er uit een tweeweg univariate variantieanalyse voor attitude geen significante hoofdeffecten te bestaan van de mate van gelijkenis ($F(1, 124) = .75, p = .389$) of de instructies ($F(1, 124) < 1$). Ook het interactie-effect bleek niet significant ($F(1, 124) < 1$). Daarnaast bleken er uit een tweeweg univariate variantieanalyse geen significante hoofdeffecten voor intentie te bestaan van de mate van gelijkenis ($F(1, 124) < 1$) of de instructie ($F(1, 124) < 1$). De instructie bleek dus geen effect te hebben op de mate van overtuiging. Ook het interactie-effect bleek niet significant ($F(1, 124) < 1$). Verder zijn lineaire regressies uitgevoerd voor de samenhang tussen zowel transportatie als ook retrospectieve regressie op de overtuigingen, attitude en intentie. Geen van deze regressies bleek significant te zijn (p -waarde varieerde tussen .167 en .486). Ook transportatie en retrospectieve reflectie bleken dus geen effect te hebben op de mate van overtuiging waardoor hypothese 2c wordt verworpen.

Controlevariabele

Uit een tweeweg univariate variantieanalyse voor identificatie bleek er geen significant hoofdeffect te bestaan van de mate van gelijkenis ($F(1, 124) < 1$). Er bleek daarnaast geen significant interactie-effect te bestaan voor identificatie tussen de mate van gelijkenis en de instructie ($F(1, 124) < 1$).

Wel bleek er een significant hoofdeffect te bestaan van de instructie ($F(1, 124) = 9.15, p = .003, \eta^2 = .069$). De mate van identificatie bleek significant hoger voor de acteursinstructie ($M = 4.03, SD = 1.30$) dan voor de groep 6-instructie ($M = 3.34, SD = 1.30$). Het type instructie blijkt dus een effect te hebben op de mate van identificatie. Om te toetsen of er sprake was van een mediërend effect is een mediatie-analyse uitgevoerd volgens de causal steps approach. Nadat in stap 1 bevestigd werd dat instructies een significant effect hebben op de mate van identificatie, is middels een lineaire regressie het effect van identificatie op transportatie getoetst als stap 2. De mate van transportatie bleek voor 44,9% te verklaren door identificatie

($F(1, 126) = 102.55, p < .001$). Identificatie bleek een significante voorspeller voor transportatie). Doordat stap 1 en 2 significant zijn, kon een multiple regressie worden uitgevoerd voor het toetsen van hypothese 1b als stap 3. Uit deze regressie bleek dat identificatie niet als mediator optreedt tussen de instructies en transportatie, instructies bleken namelijk ook een direct effect op de mate van transportatie te hebben ($\beta = .67, p = .001$) waardoor aan de voorwaarden voor mediatie niet is voldaan.

Conclusie en discussie

Green en Brock (2000) toonden in hun onderzoek al aan dat de mate van transportatie die als gevolg van een narratief ervaren wordt, kan worden beïnvloed door het gebruik van instructies. Ook in het huidige onderzoek zijn instructies, gebaseerd op Green en Brock (2000), gebruikt om de mate van transportatie te manipuleren. Conform hypothese 1a bleken de instructies succesvol in het manipuleren van een hogere dan wel lagere mate van transportatie in het gebruikte narratief. Zoals verwacht ervaren proefpersonen die aan de acteursinstructie werden blootgesteld een hogere mate van transportatie dan proefpersonen die aan de groep 6-instructie werden blootgesteld. De mate van transportatie kan dus beïnvloed worden door het geven van instructies en zoals aangetoond in het huidige onderzoek zijn instructies als manipulatie van transportatie ook succesvol in gezondheidscontext.

Hoewel door De Graaf (2014) werd aangetoond dat de mate van retrospectieve reflectie kan worden beïnvloed door de mate van gepercipieerde gelijkheid tussen de lezer en het personage te manipuleren, werd dit effect in het huidige onderzoek niet gevonden. Proefpersonen die een hoge dan wel lage mate van gelijkheid met het personage ervaren bleken een gelijke mate van retrospectieve reflectie te ervaren, hypothese 2a werd daarmee ondanks de succesvolle manipulatie van gelijkheid verworpen. Doordat de mate van gepercipieerde gelijkheid succesvol kon worden gemanipuleerd, kan het uitblijven van een effect op retrospectieve reflectie niet te wijten zijn aan deze manipulatie. Het manipuleren van gepercipieerde gelijkheid bleek in eerder onderzoek wel een effect te hebben op de mate van retrospectieve reflectie (De Graaf, 2014). Mogelijk had de gelijkheid geen effect op retrospectieve reflectie in het huidige onderzoek, omdat het gebruikte narratief te kort was voor retrospectieve reflectie om op te treden. Door het korte narratief waren er voor proefpersonen wellicht te weinig mogelijkheden voor het oproepen van herinneringen en het koppelen van het verhaal aan het eigen leven.

Het doel van hypothesen 1b en 2b was inzicht te verkrijgen in de processen transportatie en retrospectieve reflectie in narratieve overtuiging. Hypothese 1b stelde conform onderzoek van Hamby et al. (2017) dat transportatie de mate van retrospectieve reflectie beïnvloedt. Hypothese 2b stelde conform onderzoek van Green (2004) juist dat retrospectieve reflectie de mate van transportatie beïnvloedt. Transportatie bleek inderdaad een voorspeller van retrospectieve reflectie, waarmee hypothese 1b kon worden aangenomen. Aangezien gelijkenis geen effect bleek te hebben op de mate van retrospectieve reflectie kon niet aan de voorwaarde voor het toetsen van hypothese 2b worden voldaan. Deze hypothese is dus noch verworpen, noch aangenomen. Voor nu lijkt het er dus op dat de resultaten enkel conform het onderzoek van Hamby et al. (2017) een effect laten zien. Het huidige onderzoek kan echter niet stellen dat de verwachting op grond van Green (2004) incorrect is.

Er werden geen persuasieve effecten gevonden op de gedragsovertuigingen, de attitude en de intentie van de proefpersonen, daarmee werden hypothese 1c en 2c verworpen. Op grond van eerder onderzoek werd echter veelvuldig aangetoond dat persuasieve effecten optraden als gevolg van transportatie of retrospectieve reflectie (e.g. Dunlop et al., 2010; Green & Brock, 2000; Hamby et al., 2017; Murphy et al., 2013). Deze effecten konden in het huidige onderzoek echter niet bevestigd worden. Mogelijk was het gebruikte narratief te kort om persuasieve effecten op te laten treden.

Er werd daarnaast een effect gevonden voor de controlevariabele identificatie. Identificatie bleek onverwachts beïnvloed te worden door de instructies, die als doel hadden de mate van transportatie te manipuleren. Ook bestond er een relatie tussen identificatie en transportatie, zo bleek uit de resultaten. Echter bestond er geen volledige mediatie van identificatie tussen de instructies en transportatie, bij transportatie was dit wel het geval.

Beperkingen

Het huidige onderzoek kent enkele methodologische beperkingen. Zo was het narratief, met 350 woorden, wellicht te kort om de gewenste effecten bij retrospectieve reflectie en eventuele persuasieve effecten te bewerkstelligen. Er is expliciet gekozen voor een relatief korte tekst om de duur van het onderzoek te beperken en tegen te gaan dat proefpersonen bij het lezen van een langer narratief niet volledig geconcentreerd zijn. Wellicht was het narratief erg kort vergeleken met andere onderzoeken, in het onderzoek van De Graaf (2014) werd bijvoorbeeld gebruik gemaakt van een narratief dat circa 2.700 woorden lang was.

Daarnaast laat de generaliseerbaarheid van het onderzoek te wensen over. Er is gebruik gemaakt van een convenience sample onder studenten van de Radboud Universiteit in

Nijmegen om de gepercipieerde mate van gelijkenis zo goed mogelijk te kunnen manipuleren. Bovendien waren onder deze studenten relatief meer vrouwen dan mannen. De resultaten van het huidige onderzoek kunnen daarmee alleen gegeneraliseerd worden onder studenten. Een meer evenwichtig sample verdeeld over verschillende leeftijdsgroepen en opleidingsniveaus en een meer gelijkmatige verdeling in geslacht biedt resultaten die beter gegeneraliseerd kunnen worden.

Vervolgonderzoek

Het relatief korte narratief dat in het huidige onderzoek gebruikt is, heeft mogelijk als gevolg dat retrospectieve reflectie niet optrad waardoor mogelijk geen persuasieve effecten gemeten zijn. Het is daarom wenselijk in vervolgonderzoek te analyseren of de lengte van het narratief invloed heeft op het optreden van de processen retrospectieve reflectie en transportatie en daarmee het optreden van overtuigende effecten. In onderzoek van De Graaf (2014) werd een langer narratief gebruikt, waarmee wel effecten op retrospectieve reflectie gevonden konden worden. Het is dus nuttig te onderzoeken wat het effect van tekstlengte op het optreden van narratieve processen en overtuigende effecten is.

Daarnaast is het wenselijk te toetsen, met behulp van een narratief waarmee wel een effect op retrospectieve reflectie bewerkstelligd kan worden, of hypothese 2b van het huidige onderzoek aangenomen kan worden. Deze hypothese kon in het huidige onderzoek niet getoetst en daarmee noch verworpen, noch aangenomen worden. Om inzicht te verkrijgen in de narratieve processen retrospectieve reflectie en transportatie en de relatie tussen deze beide processen zal in vervolgonderzoek moeten worden getoetst of retrospectieve reflectie de mate van transportatie kan beïnvloeden zoals werd verwacht naar aanleiding van onderzoek van Green (2004).

Verder zou het interessant zijn in vervolgonderzoek te kijken naar de duur van persuasieve effecten, oftewel hoe lang een persoon in een verhaal getransporteerd raakt dan wel het verhaal op zijn eigen leven betreft middels retrospectieve reflectie. Mogelijk zijn deze effecten slechts van zeer korte duur, maar het kan ook zijn dat de effecten enkele uren of zelfs meerdere dagen of weken aanhouden. Het lang aanhouden van transportatie en retrospectieve reflectie zou nuttig kunnen zijn voor persuasieve gezondheidsboodschappen, aangezien eventuele overtuigende effecten dan wellicht ook langer aan kunnen houden. Daarnaast biedt het vernieuwd inzicht in de narratieve processen en hun werking. Of deze processen daadwerkelijk langer aanhouden, zou middels vervolgonderzoek getoetst kunnen worden.

Vervolgonderzoek zou verder in kunnen gaan op andere effecten die medische narratieven wellicht kunnen bewerkstelligen. Uit eerder onderzoek bleek al dat informatie die door middel van retrospectieve reflectie verwerkt wordt, door de ontvanger gemakkelijker geleerd en herinnerd wordt dan informatie die niet door middel van self-referencing verwerkt wordt (Bower & Gilligan, 1979; Debevec & Romeo, 1992; Kendzierski, 1980). De vraag is of dit ook voor medische informatie en voor het proces transportatie het geval is. Het beter onthouden en begrijpen van informatie door middel van narratieve informatie zou kunnen zorgen voor een betere omgang met de ziekte op zowel psychologisch als ook functioneel vlak (bijvoorbeeld als diabeet zelf je suikerspiegel in de gaten houden). Als dit soort effecten gevonden worden, kunnen medische narratieven de gezondheidszorg veranderen. Verhalen, zowel korte verhalen in brochures, als ook boeken, zouden kunnen worden ingezet om mensen bewust te maken van symptomen en ziektes, preventief te laten waken voor ziektes en om te gaan met ziektes. Op dit vlak zou nog veel onderzoek gedaan kunnen worden.

Het huidige onderzoek verschaft nieuwe inzichten in de narratieve processen retrospectieve reflectie en transportatie, in het bijzonder in gezondheidsboodschappen. Het blijkt dat transportatie een mediërend effect heeft op de mate van retrospectieve reflectie.

Literatuurlijst

- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). Moderator-mediator variables distinction in social psychological research: Conceptual, strategic and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1173-1182.
- Bower, G. H., & Gilligan, S. G. (1979). Remembering information related to one's self. *Journal of Research in Personality*, 13, 420-432. doi: 10.1016/0092-6566(79)90005-9
- Burnkrant, R. E., & Unnava, H. R. (1989). Self-referencing: A strategy for increasing processing of message content. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 15, 628-638. doi: 10.1177/0146167289154015
- Burnkrant, R. E., & Unnava, H. R. (1995). Effects of self-referencing on persuasion. *Journal of Consumer Research*, 22, 17-26. doi: 10.1086/209432
- Busselle, R., & Bilandzic, H. (2008). Fictionality and perceived realism in experiencing stories: A model of narrative comprehension and engagement. *Communication Theory*, 18, 255-280. doi: 10.1111/j.1468-2885.2008.00322.x
- Busselle, R., & Bilandzic, H. (2009). Measuring narrative engagement. *Media Psychology*, 12, 321-347. doi: 10.1080/15213260903287259
- Chen, M., Bell, R. A., & Taylor, L. D. (2016). Narrator point of view and persuasion in health narratives: The role of protagonist-reader similarity, identification, and self-referencing. *Journal of Health Communication*, 21, 908-918. doi: 10.1080/10810730.2016.1177147
- Cohen, J. (2001). Defining identification: A theoretical look at the identification of audiences with media characters. *Mass Communication & Society*, 4, 245-264. doi: 10.1207/S15327825MCS0403_01
- Das, E., Nobbe, T., & Oliver, M. B. (2017). Moved to act: Examining the role of mixed affect and cognitive elaboration in “accidental” narrative persuasion. *International Journal of Communication*, 11, 4907-4923.
- Debevec, K., & Romeo, J. B. (1992). Self-referent processing in perceptions of verbal and visual commercial information. *Journal of Consumer Psychology*, 1, 83-102. doi: 10.1016/S1057-7408(08)80046-0
- De Graaf, A. (2014). The effectiveness of adaptation of the protagonist in narrative impact: Similarity influences health beliefs through self-referencing. *Human Communication Research*, 40, 73-90. doi: 10.1111/hcre.12015

- Dunlop, S. M., Wakefield, M., & Kashima, Y. (2010). Pathways to persuasion: Cognitive and experiential responses to health-promoting mass media messages. *Communication Research*, 37, 133–164. doi: 10.1177/0093650209351912
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (2010). *Predicting and changing behavior: The reasoned action approach*. New York: Psychology Press.
- Gottschall, J. (2013). Hell is story friendly. In: *The storytelling animal; How stories make us human*, 45-67. New York: Houghton Mifflin Harcourt.
- Graesser, A. C. (1981). *Prose comprehension beyond the word*. New York: Springer-Verlag.
- Green, M. C. (2004). Transportation into narrative worlds: The role of prior knowledge and perceived realism. *Discourse Processes*, 38, 247–266. doi: 10.1207/s15326950dp3802_5
- Green, M., & Brock, T. (2000) The role of transportation in the persuasiveness of public narratives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 701-721. doi: 10.1037//0022-3514.79.5.701
- Green, M. C., Brock, T. C., & Kaufman, G. F. (2004). Understanding media enjoyment: The role of transportation into narrative worlds. *Communication Theory*, 14, 311-327. doi: 10.1111/j.1468-2885.2004.tb00317.x
- Hamby, A., Brinberg, D., & Daniloski, K. (2017). Reflecting on the journey: Mechanisms in narrative persuasion. *Journal of Consumer Psychology*, 27, 11-22. doi: 10.1016/j.jcps.2016.06.005
- Hoeken, H., & Sinkeldam, J. (2014). The role of identification and perception of just outcome in evoking emotions in narrative persuasion. *Journal of Communication*, 64, 935-955. doi: 10.1111/jcom.12114
- Kendzierski, D. (1980). Self schemata and scripts: The recall of self referent and scriptal information. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 6, 23-29. doi: 10.1177/014616728061003
- Larsen, S. F., & László, J. (1990). Cultural-historical knowledge and personal experience in appreciation of literature. *European Journal of Social Psychology*, 20, 425-440. doi: 10.1002/ejsp.2420200505
- McCroskey, L. L., McCroskey, J. C., & Richmond, V. P. (2006). Analysis and improvement of the measurement of interpersonal attraction and homophily. *Communication Quarterly*, 54, 1-31. doi: 10.1080/01463370500270322
- Mick, D. G., & Buhl, C. (1992). A meaning-based model of advertising experiences. *Journal of Consumer Research*, 3, 317–338. doi: 10.1086/209305

- Moyer-Gusé, E. (2008). Toward a theory of entertainment persuasion: Explaining the persuasive effects of entertainment-education messages. *Communication Theory*, 18, 407-425. doi: 10.1111/j.1468-2885.2008.00328.x
- Moyer-Gusé, E., & Nabi, R. L. (2010). Explaining the effects of narrative in an entertaining television program: Overcoming resistance to persuasion. *Human Communication Research*, 36, 26-52. doi: 10.1111/j.1468-2958.2009.01367.x
- Murphy, S. T., Frank, L. B., Chatterjee, J. S., & Baezconde-Garbanati, L. (2013). Narrative versus nonnarrative: The role of identification, transportation, and emotion in reducing health disparities. *Journal of Communication*, 63, 116-137. doi:10.1111/jcom.12007
- Nan, X., Futerfas, M., & Ma, X. (2017). Role of narrative perspective and modality in the persuasiveness of public service advertisements promoting HPV vaccination. *Health Communication*, 32, 320-328. doi: 10.1080/10410236.2016.1138379
- Oatley, K. (1994). A taxonomy of the emotions of literary response and a theory of identification in fictional narrative. *Poetics*, 23, 53-74. doi: 10.1016/0304-422X(94)P4296-S
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1981). *Attitudes and persuasion: Classical and contemporary approaches*. Dubuque, IO: Brown.
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986). *Communication and persuasion: Central and peripheral routes to attitude change*. New York: Springer.
- Seilman, S., & Larsen, S. F. (1989). Personal resonance to literature: A study of reminders while reading. *Poetics*, 18, 165-177. doi: 10.1016/0304-422X(89)90027-2
- Slater, M. D., & Rouner, D. (2002). Entertainment-education and elaboration likelihood: Understanding the processing of narrative persuasion. *Communication Theory*, 12, 173-191. doi: 10.1111/j.1468-2885.2002.tb00265.x
- Van Laer, T., De Ruyter, K., Visconti, L. M., & Wetzels, M. (2014). The extended transportation-imagery model: A meta-analysis of the antecedents and consequences of consumers' narrative transportation. *Journal of Consumer Research*, 40, 797–817. doi: 10.1086/673383

Bijlage 1 – Materiaal

Versie 1 – wel gelijkenis

Het begon als een doodnormale griep met flinke hoofdpijn en koorts, maar met de volgende tentamenperiode alweer in zicht wilde Renée zich niet aan de griep overgeven. De 22-jarige studente wilde er in eerste instantie alles aan doen geen colleges te missen en ging ondanks haar griepverschijnselen gewoon naar school. Toen de griep na goed anderhalve week nog steeds aanhield en gepaard ging met braken besloot Renée toch naar de huisarts te gaan. Deze constateerde het meest voor de hand liggende; een flinke griep, het heerste immers flink. Met het advies voldoende rust te nemen werd Renée weer naar huis gestuurd en besloot ze toch een aantal dagen colleges te missen en thuis alleen aan noodzakelijke opdrachten te werken.

Een week later ging het helemaal fout, met enorme buikpijn en misselijkheid moest Renée met spoed naar het ziekenhuis. Hier constateerden de artsen al snel dat acuut leverfalen schuld was aan de buikpijn, ze kreeg direct antibiotica en werd ter plekke opgenomen op de intensive care. Na een volledig onderzoek werd geconstateerd dat Renée leed aan meningokokken A, een infectie met mogelijk fatale afloop. Onder de mogelijke complicaties van de ziekte valt ook het acuut uitvallen van organen. De artsen waren er gelukkig relatief op tijd bij en Renée kon na twee maanden weer naar huis. Haar studie had ze tijdelijk in de wacht gezet om goed te kunnen genezen van de infectie, maar recent weer opgepakt. Hoewel een jaar voorbij is, heeft Renée tot vandaag de dag nog steeds last van concentratieproblemen waardoor het studeren haar zwaar valt. Ook heeft Renée epilepsie overgehouden aan de meningokokken. Ondanks de tegenslagen staat Renée positief in het leven en hoopt ze binnen een paar jaar af te kunnen studeren. “Ik zou iedereen willen aanraden je tegen meningokokken te laten vaccineren”, zegt ze. Het is mogelijk via het Rijksvaccinatieprogramma een inenting te krijgen tegen de ziekte. Voor Renée is de keuze helder, als ze dit had geweten, had ze zich jaren terug al laten vaccineren. Meer informatie over meningokokken kan gevonden worden op de website van het RIVM.

Versie 2 – geen gelijkenis

Het begon als een doodnormale griep met flinke hoofdpijn en koorts, maar met de volgende deadlines alweer in zicht wilde Renée zich niet aan de griep overgeven. De 52-jarige administratief medewerkster wilde er in eerste instantie alles aan doen zich niet ziek te melden en ging ondanks haar griepverschijnselen gewoon naar haar werk. Toen de griep na goed anderhalve week nog steeds aanhield en gepaard ging met braken besloot Renée toch naar de huisarts te gaan. Deze constateerde het meest voor de hand liggende; een flinke griep, het heerste immers flink. Met het advies voldoende rust te nemen werd Renée weer naar huis gestuurd en besloot ze zich toch een aantal dagen ziek te melden en thuis alleen aan noodzakelijke opdrachten te werken.

Een week later ging het helemaal fout, met enorme buikpijn en misselijkheid moest Renée met spoed naar het ziekenhuis. Hier constateerden de artsen al snel dat acuut leverfalen schuld was aan de buikpijn, ze kreeg direct antibiotica en werd ter plekke opgenomen op de intensive care. Na een volledig onderzoek werd geconstateerd dat Renée leed aan meningokokken A, een infectie met mogelijk fatale afloop. Onder de mogelijke complicaties van de ziekte valt ook het acuut uitvallen van organen. De artsen waren er gelukkig relatief op tijd bij en Renée kon na twee maanden weer naar huis. Haar baan had ze tijdelijk in de wacht gezet om goed te kunnen genezen van de infectie, maar recent weer opgepakt. Hoewel een jaar voorbij is, heeft Renée tot vandaag de dag nog steeds last van concentratieproblemen waardoor het werken haar zwaar valt. Ook heeft Renée epilepsie overgehouden aan de meningokokken. Ondanks de tegenslagen staat Renée positief in het leven en hoopt ze snel weer volledig te kunnen werken. “Ik zou iedereen willen aanraden je tegen meningokokken te laten vaccineren”, zegt ze. Het is mogelijk via het Rijksvaccinatieprogramma een inenting te krijgen tegen de ziekte. Voor Renée is de keuze helder, als ze dit had geweten, had ze zich jaren terug al laten vaccineren. Meer informatie over meningokokken kan gevonden worden op de website van het RIVM.

Bijlage 2 – Instrumentatie

Gedragsovertuiging

- “Als ik mij laat inenten tegen meningokokken, dan zal ik geen meningokokken krijgen” (onwaarschijnlijk – waarschijnlijk)
- “Als ik geen meningokokken krijg, dan is dat” (slecht – goed)

Attitude

- “Als ik mij laat inenten tegen meningokokken, dan is dat” (goed – slecht; schadelijk – voordelig; verstandig – onverstandig)

De eerste en derde schaal zullen worden omgecodeerd.

Intentie

- “Ik ben van plan mij te laten inenten tegen meningokokken” (zeker niet – zeker wel)
- “Ik ben bereid mij te laten inenten tegen meningokokken” (onwaar – waar)
- “Ik ga mij laten inenten tegen meningokokken” (zeer mee oneens – zeer mee eens)

Retrospectieve reflectie

- “Toen ik het verhaal las, kwamen er herinneringen bij me op” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)
- “Het verhaal deed me denken aan ervaringen in mijn eigen leven” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)
- “Tijdens het lezen betrok ik het verhaal op mezelf” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)
- “Terwijl ik aan het lezen was, moest ik aan mijn eigen leven denken” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)

Transportatie

- “Terwijl ik het verhaal las, maakte ik me een voorstelling van de gebeurtenissen die erin plaatsvonden” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)
- “Het verhaal raakte me” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)
- “Tijdens het lezen was ik volledig geconcentreerd op het verhaal” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)
- “Terwijl ik aan het lezen was, vergat ik de wereld om me heen” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)

Identificatie (controlevariabele)

- “Ik voelde mee met (de hoofdpersoon)” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)
- “Tijdens het lezen stelde ik me voor hoe het zou zijn om in de positie van (de hoofdpersoon) te zijn” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)
- “In mijn verbeelding was het alsof ik (de hoofdpersoon) was” (helemaal niet mee eens – helemaal mee eens)

De precieze invulling van de vragen hangt af van de teksten.

Mate van gelijkenis (manipulatiecontrole)

- “De achtergrond van deze persoon lijkt op die van mij” (helemaal niet – helemaal wel)
- “Deze persoon lijkt niet op mij” (helemaal niet – helemaal wel)
- “Ik heb veel gemeen met deze persoon” (helemaal niet – helemaal wel)

De tweede vraag zal worden omgecodeerd en de precieze invullen van de vragen hangt af van de teksten.

Bijlage 3 – Verklaring fraude en plagiaat

Ondergetekende, Rachelle Hermans, S4620917, masterstudente Communicatie- en Informatiewetenschappen aan de Letterenfaculteit van de Radboud Universiteit Nijmegen, Communicatie & Beïnvloeding verklaart dat deze scriptie volledig oorspronkelijk is en uitsluitend door hem/haarzelf geschreven is. Bij alle informatie en ideeën ontleend aan andere bronnen, heeft ondergetekende expliciet en in detail verwezen naar de vindplaatsen. De erin gepresenteerde onderzoeksgegevens zijn door ondergetekende zelf verzameld op de in de scriptie beschreven wijze.

Venray, 27 mei 2019

Handtekening

.....